

[Αρχική Σελίδα](#) > ... > [Οικογενειακά Και Κληρονομικά Θέματα](#) > [Γονική Μέριμνα - Επιμέλεια Των Παιδιών Και Δικαίωμα Επικοινωνίας](#) > [Czechia](#)

Γονική μέριμνα - επιμέλεια των παιδιών και δικαίωμα επικοινωνίας

Περιεχόμενο που παρέχεται από

European Judicial Network
(in civil and commercial matters)

1 Τι σημαίνει πρακτικά η έννοια «γονική μέριμνα»; Ποια τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις του έχοντος τη γονική μέριμνα;

Ο όρος «γονική μέριμνα» προβλέπεται στον Αστικό Κώδικα (νόμος αριθ. 89/2012). Ο όρος περιλαμβάνει ένα σύνολο δικαιωμάτων και υποχρεώσεων των γονέων που συνίστανται στα εξής:

- φροντίδα του τέκνου, ιδίως φροντίδα για την υγεία και τη σωματική, συναισθηματική, διανοητική και ηθική ανάπτυξή του,
- προστασία του τέκνου,
- διατήρηση προσωπικής επικοινωνίας με το τέκνο,
- διασφάλιση της ανατροφής και της εκπαίδευσής του,
- καθορισμός του τόπου κατοικίας του, και
- εκπροσώπηση του τέκνου και διαχείριση της περιουσίας του.

Η γονική μέριμνα ξεκινά από τη γέννηση του τέκνου και λήγει όταν το τέκνο αποκτά πλήρη δικαιοπρακτική ικανότητα. Η διάρκεια και το αντικείμενο της γονικής μέριμνας μπορούν να μεταβληθούν μόνο με δικαστική απόφαση. Η γονική μέριμνα ασκείται από τους γονείς με γνώμονα το συμφέρον του τέκνου. Προτού λάβουν μια απόφαση που έχει αντίκτυπο στα συμφέροντα του τέκνου, οι γονείς παρέχουν στο τέκνο κάθε αναγκαία πληροφορία, ώστε αυτό να μπορέσει να σχηματίσει τη δική του γνώμη σχετικά με το θέμα και να ενημερώσει τους γονείς του σχετικά· η υποχρέωση αυτή δεν ισχύει εάν το τέκνο δεν είναι σε θέση να προσλάβει καταλλήλως τις πληροφορίες ή εάν δεν είναι σε θέση να σχηματίσει τη δική του γνώμη ή δεν είναι σε θέση να ενημερώσει τους γονείς του για τη γνώμη του. Οι γονείς αποδίδουν ιδιαίτερη προσοχή στη γνώμη του τέκνου και τη λαμβάνουν υπόψη κατά τη λήψη της απόφασης. Η γονική μέριμνα ασκείται από τους γονείς σε σχέση με το τέκνο κατά τρόπο και στην έκταση που αντιστοιχούν στο επίπεδο ανάπτυξης του τέκνου. Όταν οι γονείς λαμβάνουν απόφαση σχετικά με την εκπαίδευση ή την εργασία του τέκνου, λαμβάνουν επίσης υπόψη τη γνώμη, τις ικανότητες και τις δεξιότητές του.

Έως ότου το τέκνο αποκτήσει δικαιοπρακτική ικανότητα, οι γονείς του έχουν το δικαίωμα να το καθοδηγούν με τη χρήση εκπαιδευτικών μέτρων αντίστοιχων προς τις εξελισσόμενες δυνατότητές του, συμπεριλαμβανομένων περιορισμών που στοχεύουν στην προστασία της ηθικής, της υγείας και των δικαιωμάτων του τέκνου καθώς και των δικαιωμάτων άλλων προσώπων και της δημόσιας τάξης. Το τέκνο οφείλει να συμμορφώνεται με τα εν λόγω μέτρα. Εκπαιδευτικοί πόροι μπορούν να χρησιμοποιούνται μόνο με τη μορφή και στην έκταση που αρμόζουν στις περιστάσεις, εφόσον δεν θέτουν σε κίνδυνο την υγεία ή την ανάπτυξη του τέκνου και δεν θίγουν την ανθρώπινη αξιοπρέπειά του.

Όλοι οι ανήλικοι οι οποίοι δεν διαθέτουν πλήρη δικαιοπρακτική ικανότητα τεκμαίρονται ικανοί για την τέλεση δικαιοπραξιών αντίστοιχων προς το διανοητικό επίπεδο και την ωριμότητα της βούλησης ανηλίκων της ηλικίας τους. Οι γονείς έχουν την υποχρέωση και το δικαίωμα να εκπροσωπούν το τέκνο στις δικαιοπραξίες για τις οποίες το τέκνο δεν διαθέτει δικαιοπρακτική ικανότητα. Οι γονείς εκπροσωπούν το τέκνο από κοινού, ωστόσο

κάθε γονέας μπορεί να ενεργεί χωριστά· εάν ένας εκ των γονέων ενεργήσει καλόπιστα μόνος έναντι τρίτου σε σχέση με θέμα που αφορά το τέκνο, τεκμαίρεται ότι ο εν λόγω γονέας ενεργεί με τη συγκατάθεση του άλλου γονέα. Ένας γονέας δεν μπορεί να εκπροσωπεί τέκνο του εάν κάτι τέτοιο θα μπορούσε να οδηγήσει σε σύγκρουση συμφερόντων μεταξύ γονέα και τέκνου ή μεταξύ τέκνων των ίδιων γονέων. Σε μια τέτοια περίπτωση, το δικαστήριο διορίζει κηδεμόνα για το τέκνο. Εάν οι γονείς δεν μπορούν να συμφωνήσουν ποιος εξ αυτών θα εκπροσωπήσει το τέκνο σε δικαιοπραξία, το δικαστήριο αποφασίζει —κατόπιν αίτησης ενός εκ των γονέων— ποιος εκ των γονέων θα ενεργήσει νόμιμα για λογαριασμό του τέκνου και με ποιον τρόπο.

Οι γονείς έχουν υποχρέωση και δικαίωμα διαχείρισης της περιουσίας του τέκνου στο πλαίσιο της οποίας οφείλουν να επιδεικνύουν τη δέουσα επιμέλεια. Οφείλουν να διαχειρίζονται με ασφάλεια κεφάλαια τα οποία ενδέχεται να μη θεωρούνται απαραίτητα για την κάλυψη δαπανών που σχετίζονται με την περιουσία του τέκνου. Στις δικαιοπραξίες που αφορούν επιμέρους τμήματα της περιουσίας του τέκνου, οι γονείς ενεργούν ως αντιπρόσωποι του· ένας γονέας δεν μπορεί να εκπροσωπεί το τέκνο του εάν κάτι τέτοιο μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα σύγκρουση συμφερόντων μεταξύ γονέα και τέκνου ή μεταξύ τέκνων των ίδιων γονέων. Σε μια τέτοια περίπτωση, το δικαστήριο διορίζει κηδεμόνα για το τέκνο. Εάν ένας γονέας αθετήσει την υποχρέωση επίδειξης της δέουσας επιμέλειας κατά τη διαχείριση της περιουσίας του τέκνου, υπέχει αλληλέγγυα και εις ολόκληρον ευθύνη προς αποκατάσταση της ζημίας που υπέστη το τέκνο. Εάν οι γονείς δεν συμφωνούν σε κρίσιμα ζητήματα που αφορούν τη διαχείριση της περιουσίας του τέκνου, αποφασίζει το δικαστήριο κατόπιν αίτησης ενός εκ των γονέων. Όταν πρόκειται για δικαιοπραξίες που αφορούν υφιστάμενη ή μελλοντική περιουσία του τέκνου ή επιμέρους τμήματα της εν λόγω περιουσίας, οι γονείς πρέπει να λάβουν την έγκριση του δικαστηρίου, εκτός εάν πρόκειται για συνήθη θέματα ή εάν, παρότι είναι ασυνήθιστα, αφορούν αμελητέα ποσά της περιουσίας.

2 Γενικώς, ποιος έχει τη γονική μέριμνα ενός τέκνου;

Η άσκηση της γονικής μέριμνας αποτελεί υποχρέωση και των δύο γονέων. Κάθε γονέας υπέχει την εν λόγω υποχρέωση, εκτός εάν του έχει αφαιρεθεί η γονική μέριμνα. Δεν έχει σημασία αν οι γονείς του τέκνου έχουν τελέσει γάμο ή όχι και αν το τέκνο γεννήθηκε στο πλαίσιο ή εκτός του γάμου των γονέων του.

Οι γονείς ασκούν τη γονική μέριμνα με αμοιβαία συμφωνία. Εάν υπάρχει κίνδυνος αθέτησης υποχρεώσεων κατά τη λήψη απόφασης σχετικά με θέμα που αφορά το τέκνο, ένας από τους γονείς μπορεί να λάβει την απόφαση και/ή να δώσει τη συγκατάθεσή του μόνος· ωστόσο, οφείλει να ενημερώσει αμελλητί τον άλλο γονέα σχετικά με την κατάσταση. Εάν ένας εκ των γονέων ενεργήσει καλόπιστα μόνος έναντι τρίτου σε σχέση με θέμα που αφορά το τέκνο, τεκμαίρεται ότι ο εν λόγω γονέας ενεργεί με τη συγκατάθεση του άλλου γονέα. Εάν οι γονείς δεν συμφωνούν επί θέματος που είναι σημαντικό για το τέκνο, ιδίως σε σχέση με τα συμφέροντά του, αποφασίζει το δικαστήριο κατόπιν αίτησης ενός εκ των γονέων· το ίδιο ισχύει εάν ο ένας γονέας αποκλειστεί από τον άλλο γονέα από τη λήψη απόφασης σχετικά με σημαντικό θέμα που αφορά το τέκνο. Σημαντικά θέματα θεωρούνται ειδικότερα ο καθορισμός του τόπου κατοικίας του και η επιλογή της εκπαίδευσης ή της εργασίας του τέκνου, αλλά όχι συνήθεις ιατρικές και παρόμοιες διαδικασίες.

Το δικαστήριο μπορεί να αποφασίσει να αναστείλει τη γονική μέριμνα εάν οι γονείς αδυνατούν να την ασκήσουν λόγω σοβαρών περιστάσεων και εάν μπορεί να θεωρηθεί ότι κάτι τέτοιο είναι αναγκαίο για το συμφέρον του τέκνου. Εάν ένας γονέας δεν ασκεί δεόντως τη γονική μέριμνα, το δικαστήριο μπορεί να περιορίσει τη γονική του μέριμνα ή την άσκησή της και να καθορίσει ταυτόχρονα την έκταση του εν λόγω περιορισμού, εάν αυτό εξυπηρετεί το συμφέρον του τέκνου. Εάν ένας γονέας κάνει κατάχρηση της γονικής μέριμνας ή της άσκησής της και/ή παραμελεί σοβαρά τη γονική μέριμνα ή την άσκησή της, το δικαστήριο μπορεί να του αφαιρέσει τη γονική μέριμνα. Εάν ένας γονέας τελέσει αδίκημα εκ προθέσεως κατά του τέκνου του ή εάν ένας γονέας χρησιμοποιεί το τέκνο του —το οποίο δεν υπέχει ποινική ευθύνη— για την τέλεση αδικήματος, το δικαστήριο αξιολογεί ειδικότερα αν συντρέχουν λόγοι για την αφαίρεση της γονικής μέριμνας από τον συγκεκριμένο γονέα.

Εάν ένας εκ των γονέων έχει αποβιώσει ή είναι άγνωστος ή εάν ένας εκ των γονέων δεν ασκεί τη γονική μέριμνα και/ή έχει ανασταλεί η άσκηση της γονικής μέριμνας ως προς αυτόν, τη γονική μέριμνα ασκεί ο άλλος γονέας· το ίδιο ισχύει εάν η γονική μέριμνα ή η άσκησή της από έναν εκ των γονέων έχει περιοριστεί. Εάν κανένας από τους γονείς δεν ασκεί πλήρως τη γονική μέριμνα, εάν έχει ανασταλεί η άσκηση της γονικής μέριμνας ως προς αμφοτέρους τους γονείς και/ή εάν η γονική μέριμνα επηρεάζεται με έναν από τους προαναφερθέντες τρόπους, αλλά διαφορετικά για κάθε γονέα, το δικαστήριο διορίζει επίτροπο για το παιδί, ο οποίος αναλαμβάνει τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματα των γονέων ή ασκεί τις εν λόγω υποχρεώσεις και τα εν λόγω δικαιώματα αντί των γονέων. Εάν η γονική μέριμνα ή η άσκησή της έχει περιοριστεί, το δικαστήριο

διορίζει κηδεμόνα για το τέκνο.

Εάν ένα παιδί υιοθετηθεί, τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις που απορρέουν από τη γονική μέριμνα μεταβιβάζονται στον θετό γονέα κατά τον χρόνο έναρξης ισχύος της νόμιμης απόφασης περί υιοθεσίας.

3 Εάν οι γονείς δεν είναι σε θέση ή δεν επιθυμούν να ασκούν τη γονική μέριμνα, μπορεί να την ασκεί κάποιος άλλος;

Εάν το δικαστήριο αποφασίσει να περιορίσει τη δικαιοπρακτική ικανότητα ενός γονέα, αποφασίζει επίσης σχετικά με την ασκούμενη από αυτόν γονική μέριμνα. Η άσκηση γονικής μέριμνας από ανήλικο που είναι γονέας, αλλά δεν έχει αποκτήσει ακόμη πλήρη δικαιοπρακτική ικανότητα μέσω δήλωσης ή γάμου, αναστέλλεται έως ότου ο ανήλικος αποκτήσει πλήρη δικαιοπρακτική ικανότητα· αυτό δεν ισχύει όσον αφορά την άσκηση των υποχρεώσεων και των δικαιωμάτων που άπτονται της φροντίδας του τέκνου, εκτός εάν το δικαστήριο αποφασίσει για τον εν λόγω γονέα ότι η άσκηση της συγκεκριμένης υποχρέωσης και του συγκεκριμένου δικαιώματος αναστέλλεται έως ότου ο γονέας αποκτήσει πλήρη δικαιοπρακτική ικανότητα. Η άσκηση της γονικής μέριμνας από γονέα του οποίου η δικαιοπρακτική ικανότητα έχει περιοριστεί στον συγκεκριμένο τομέα, αναστέλλεται για όσο χρονικό διάστημα διαρκεί ο περιορισμός της δικαιοπρακτικής του ικανότητας, εκτός εάν το δικαστήριο αποφασίσει ότι, για λόγους που συντρέχουν στο πρόσωπο του εν λόγω γονέα, αυτός διατηρεί την υποχρέωση και το δικαίωμα φροντίδας του τέκνου και προσωπικής επικοινωνίας με το τέκνο.

Απουσία αμφότερων των γονέων που θα έπρεπε να ασκούν πλήρη γονική μέριμνα έναντι του τέκνου τους, το δικαστήριο διορίζει επίτροπο για το τέκνο. Ο επίτροπος έχει έναντι του τέκνου ουσιαστικά όλες τις υποχρεώσεις και όλα τα δικαιώματα του γονέα του, αλλά δεν υπέχει υποχρέωση διατροφής έναντι του τέκνου. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, το εύρος των υποχρεώσεων και των δικαιωμάτων μπορεί να οριστεί διαφορετικά, λαμβανομένων υπόψη ζητημάτων που σχετίζονται με το πρόσωπο του επιτρόπου ή την κατάσταση του τέκνου, καθώς και τον λόγο για τον οποίο οι γονείς δεν έχουν όλες τις σχετικές υποχρεώσεις και όλα τα σχετικά δικαιώματα. Ο επίτροπος πρέπει να διαθέτει πλήρη δικαιοπρακτική ικανότητα και ο τρόπος ζωής του πρέπει να εγγυάται ότι είναι σε θέση να επιτελεί προσηκόντως τα καθήκοντά του. Το δικαστήριο μπορεί επίσης να διορίσει δύο πρόσωπα —τα οποία είναι κατά κανόνα έγγαμο ζευγάρι— για να αναλάβουν καθήκοντα επιτρόπου. Εάν αυτό δεν αντιβαίνει στο συμφέρον του τέκνου, το δικαστήριο διορίζει ως επίτροπο πρόσωπο το οποίο ορίζεται ένας εκ των γονέων. Διαφορετικά, το δικαστήριο διορίζει ως επίτροπο συγγενή ή πρόσωπο το οποίο βρίσκεται κοντά στο τέκνο ή στην οικογένειά του, εκτός εάν ένας γονέας αποκλείσει ρητώς το συγκεκριμένο πρόσωπο. Εάν δεν υπάρχει τέτοιο πρόσωπο, το δικαστήριο διορίζει επίτροπο άλλο κατάλληλο πρόσωπο. Εάν κανένα φυσικό πρόσωπο δεν μπορεί να διοριστεί επίτροπος για το τέκνο, το δικαστήριο διορίζει ως επίτροπο αρχή αρμόδια για την κοινωνική και νομική προστασία των παιδιών έως ότου διορίσει άλλο επίτροπο για το τέκνο ή έως ότου τα σχετικά καθήκοντα αναληφθούν από επίτροπο. Ο επίτροπος τελεί υπό την εποπτεία του δικαστηρίου. Καταρτίζει απογραφή περιουσιακών στοιχείων κατά την έναρξη και τη λήξη της άσκησης των καθηκόντων του. Υποβάλλει στο δικαστήριο τακτικές εκθέσεις σχετικά με το τέκνο και την ανάπτυξή του καθώς και σχετικά με τη διαχείριση της περιουσίας του. Κάθε απόφαση του επιτρόπου πρέπει να εγκρίνεται από το δικαστήριο, εκτός εάν αφορά συνήθη θέματα.

Μια άλλη δυνατότητα είναι να ανατεθεί η φροντίδα του τέκνου σε ανάδοχους γονείς. Η αναδοχή συνίσταται στην προσωπική φροντίδα του τέκνου άλλου προσώπου· ωστόσο, δεν περιλαμβάνει την αποδοχή από κάποιον του τέκνου άλλου προσώπου ως δικού του, όπως συμβαίνει στην περίπτωση της υιοθεσίας. Κατά την ανατροφή του παιδιού, ο ανάδοχος ασκεί τα δικαιώματα και εκπληρώνει τις υποχρεώσεις των γονέων με τον δέοντα τρόπο. Ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος και εξουσιοδοτημένος να λαμβάνει αποφάσεις που αφορούν αποκλειστικά τις καθημερινές υποθέσεις του παιδιού, να εκπροσωπεί το παιδί στις υποθέσεις αυτές και να διαχειρίζεται τα περιουσιακά στοιχεία του παιδιού. Ο ανάδοχος οφείλει να ενημερώνει τους γονείς του παιδιού για τα ουσιώδη ζητήματα που αφορούν το παιδί. Εάν το απαιτούν οι περιστάσεις, το δικαστήριο καθορίζει πρόσθετες υποχρεώσεις και πρόσθετα δικαιώματα για τον ανάδοχο γονέα. Οι γονείς του παιδιού διατηρούν τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματά τους που απορρέουν από τη γονική μέριμνα, συμπεριλαμβανομένου του δικαιώματος προσωπικής και τακτικής επικοινωνίας καθώς και του δικαιώματος ενημέρωσης σχετικά με το τέκνο τους, με εξαίρεση τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματα που ο νόμος αναθέτει στον ανάδοχο γονέα, εκτός εάν το δικαστήριο αποφασίσει διαφορετικά για λόγους που πρέπει να εξεταστούν ειδικώς. Ο ανάδοχος γονέας δεν υπέχει υποχρέωση διατροφής έναντι του παιδιού.

Ο ανάδοχος γονέας πρέπει να διασφαλίζει κατάλληλη φροντίδα, να διαμένει στην Τσεχική Δημοκρατία και να

συμφωνήσει να αναλάβει την αναδοχή του παιδιού. Συνήθως είναι συγγενής, αλλά μπορεί επίσης να είναι άλλο πρόσωπο που, σε συνεννόηση με την αρμόδια αρχή για την κοινωνική και νομική προστασία των παιδιών, αναλαμβάνει την αναδοχή (για τον σκοπό αυτό, στα περιφερειακά δικαστήρια τηρούνται στοιχεία που αποδεικνύουν την καταλληλότητα υποψηφίων να γίνουν ανάδοχοι γονείς). Το δικαστήριο μπορεί να τοποθετήσει ένα παιδί σε ανάδοχη οικογένεια προσωρινά (για παράδειγμα, όσο διαρκεί η παραμονή γονέα σε θεραπευτικό κέντρο) ή επ' αόριστον. Με τον τρόπο αυτό, η τοποθέτηση σε ανάδοχη οικογένεια μπορεί να συμβάλει στην αντιμετώπιση κρίσης στην οικογένεια ή στη διασφάλιση φροντίδας σε εναλλακτικό οικογενειακό περιβάλλον. Για τη μείωση του αριθμού των παιδιών που τοποθετούνται σε ιδρύματα ή παρόμοιου τύπου εγκαταστάσεις, η αναδοχή προηγείται της ανάθεσης της φροντίδας του παιδιού σε ίδρυμα. Ο ανάδοχος γονέας λαμβάνει επιδόματα αναδοχής από το κράτος (για παράδειγμα, ένα ποσό για την κάλυψη των αναγκών του παιδιού, ένα ποσό κατά τη λήξη της αναδοχής, αμοιβή ανάδοχου γονέα κ.λπ.).

Επιπλέον, ο Αστικός Κώδικας προβλέπει τον θεσμό της ανάθεσης της επιμέλειας παιδιού σε άλλο πρόσωπο, εάν κανένας εκ των γονέων, αλλά ούτε άλλος επίτροπος, δεν μπορεί να αναλάβει προσωπικά τη φροντίδα του παιδιού. Η ως άνω ανάθεση της επιμέλειας δεν αποτελεί εναλλακτική δυνατότητα της αναδοχής ούτε φροντίδα η οποία πρέπει να προηγηθεί της υιοθεσίας. Προτιμάται αντί της ανάθεσης της φροντίδας του παιδιού σε ίδρυμα. Το πρόσωπο στο οποίο ανατίθεται η επιμέλεια του παιδιού πρέπει να διασφαλίζει κατάλληλη φροντίδα, να διαμένει στην Τσεχική Δημοκρατία και να συμφωνήσει να αναλάβει την προσωπική φροντίδα του παιδιού. Οι υποχρεώσεις και τα δικαιώματα του προσώπου στο οποίο ανατίθεται η επιμέλεια καθορίζονται από το δικαστήριο· κατά τα λοιπά, εφαρμόζεται, κατά περίπτωση, η νομοθεσία για την αναδοχή.

Οι γονείς, ως νόμιμοι αντιπρόσωποι, μπορούν για τον χειρισμό των υποθέσεων του τέκνου τους —εκτός εάν πρόκειται για θέματα προσωπικού χαρακτήρα— να υπογράψουν συμφωνία εκπροσώπησης από πρόσωπο με ειδικές γνώσεις ή, για παράδειγμα, από άλλο κατάλληλο πρόσωπο. Εάν το τέκνο υπογράψει συμφωνία εκπροσώπησης, αυτή δεν επηρεάζει τη νόμιμη εκπροσώπησή του από τους γονείς. Σε περίπτωση διαφωνίας μεταξύ των νόμιμων και των συμβατικώς διορισμένων αντιπροσώπων, το δικαστήριο αποφασίζει με γνώμονα το συμφέρον του τέκνου.

Εάν η ανατροφή του τέκνου, η σωματική, διανοητική ή ψυχική του κατάσταση και/ή η κατάλληλη ανάπτυξη του απειλούνται ή διαταράσσονται σε βαθμό που να βλάπτεται το συμφέρον του τέκνου και/ή εάν συντρέχουν σοβαροί λόγοι για τους οποίους οι γονείς δεν μπορούν να διασφαλίσουν την ανατροφή του τέκνου, το δικαστήριο μπορεί να διατάξει, ως αναγκαίο μέτρο, την ανάθεση της φροντίδας του σε ίδρυμα. Αυτό συμβαίνει ιδίως σε περιπτώσεις στις οποίες προηγούμενα μέτρα δεν θέραπευσαν το πρόβλημα. Στο πλαίσιο αυτό, το δικαστήριο εξετάζει πάντοτε αν αρμόζει να δοθεί προτεραιότητα στην ανάθεση της φροντίδας του παιδιού σε φυσικό πρόσωπο. Η ανάθεση της φροντίδας του παιδιού σε ίδρυμα μπορεί να διαταχθεί για μέγιστο διάστημα τριών ετών, αλλά μπορεί να παραταθεί (περισσότερες φορές), εάν εξακολουθούν να υφίστανται οι λόγοι για τους οποίους διατάχθηκε η ανάθεση της φροντίδας του σε ίδρυμα (κάθε φορά για μέγιστο διάστημα τριών ετών). Εάν εξέλιπαν οι λόγοι για τους οποίους διατάχθηκε η ανάθεση της φροντίδας του παιδιού σε ίδρυμα, ή εάν μπορεί να παρασχεθεί στο παιδί φροντίδα εκτός ιδρύματος, το δικαστήριο ακυρώνει αμελλητί την ανάθεση της φροντίδας στο ίδρυμα και αποφασίζει ταυτόχρονα σε ποιον θα ανατεθεί η φροντίδα του παιδιού ανάλογα με τις περιστάσεις.

4 Σε περίπτωση διαζυγίου ή διακοπής της έγγαμης συμβίωσης, με ποιον τρόπο γίνεται η ρύθμιση της άσκησης της γονικής μέριμνας;

Η λήψη απόφασης σχετικά με την επιμέλεια του τέκνου αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την έκδοση του διαζυγίου των γονέων του. Κατά τη λήψη της συγκεκριμένης απόφασης, το δικαστήριο εξετάζει το συμφέρον του τέκνου· το δικαστήριο αποκλίνει και δεν ζητεί την αμοιβαία συναίνεση των γονέων μόνον εφόσον κάτι τέτοιο είναι απαραίτητο για το συμφέρον του τέκνου. Το δικαστήριο μπορεί να αναθέσει την επιμέλεια του τέκνου σε έναν από τους γονείς ή να το θέσει υπό καθεστώς επιμερισμένης ή από κοινού επιμέλειας· το δικαστήριο μπορεί επίσης να αναθέσει την επιμέλεια του τέκνου σε πρόσωπο άλλο από τους γονείς του, αν χρειαστεί, εφόσον αυτό είναι προς το συμφέρον του τέκνου. Το δικαστήριο συνεκτιμά την προσωπικότητα του τέκνου, ιδίως τα ταλέντα και τις ικανότητές του σε σχέση με τις δυνατότητες ανάπτυξης, τον τρόπο ζωής των γονέων, καθώς και τον συναισθηματικό προσανατολισμό και το υπόβαθρο του τέκνου, την ικανότητα κάθε γονέα να εξασφαλίσει την ανατροφή του, την παρούσα και την προβλεπόμενη σταθερότητα του εκπαιδευτικού περιβάλλοντος στο οποίο πρέπει να ζει το τέκνο και τους συναισθηματικούς δεσμούς του τέκνου με τα αδέρφια, τους παππούδες/γιαγιάδες, άλλους συγγενείς του ή άλλα μη συγγενικά πρόσωπα. Το δικαστήριο λαμβάνει

πάντοτε υπόψη ποιος από τους γονείς φρόντισε κατάλληλα το τέκνο έως τη συγκεκριμένη χρονική στιγμή και ενδιαφέρθηκε κατάλληλα για τη συναισθηματική, διανοητική και ηθική του διαπαιδαγώγηση, καθώς και ποιος από τους γονείς παρέχει στο τέκνο καλύτερες ευκαιρίες για υγιή και επιτυχημένη ανάπτυξη. Το δικαστήριο δίνει επίσης έμφαση στο δικαίωμα του τέκνου να λαμβάνει φροντίδα από αμφότερους τους γονείς και να διατηρεί προσωπική επικοινωνία με κάθε γονέα, στο δικαίωμα του άλλου γονέα στον οποίο δεν ανατέθηκε η επιμέλεια του τέκνου να λαμβάνει τακτική ενημέρωση για το παιδί, και λαμβάνει επίσης υπόψη τη δυνατότητα του γονέα να συμφωνήσει με τον άλλο γονέα σχετικά με την ανατροφή του τέκνου. Το δικαστήριο δύναται επίσης να αποφασίσει να εγκρίνει συμφωνία μεταξύ των γονέων, εκτός εάν είναι εμφανές ότι η συμφωνηθείσα μέθοδος άσκησης της γονικής μέριμνας δεν συνάδει με το συμφέρον του τέκνου.

Εάν οι γονείς ανηλίκου που δεν διαθέτει πλήρη δικαιοπρακτική ικανότητα δεν ζουν μαζί, και εάν δεν μπορούν να συμφωνήσουν σχετικά με τη φροντίδα του τέκνου τους, το δικαστήριο αποφασίζει επί του θέματος αυτεπαγγέλτως. Λαμβάνει την απόφασή του με βάση κανόνες ανάλογους με εκείνους που ισχύουν για τη μέριμνα του τέκνου σε περίπτωση διαζυγίου των γονέων.

Ο γονέας που ασκεί την επιμέλεια και ο άλλος γονέας αποφασίζουν από κοινού τον τρόπο επικοινωνίας του δεύτερου με το τέκνο. Το δικαστήριο ρυθμίζει την επικοινωνία γονέα και τέκνου εάν οι γονείς δεν μπορούν να συμφωνήσουν ή εάν κάτι τέτοιο απαιτείται ως πιο συμφέρον για την ανατροφή του τέκνου και τις σχέσεις στην οικογένεια. Σε δικαιολογημένες περιπτώσεις το δικαστήριο δύναται να καθορίσει τον τόπο επικοινωνίας του γονέα και του τέκνου. Εάν είναι αναγκαίο για το συμφέρον του τέκνου, το δικαστήριο περιορίζει το δικαίωμα ενός γονέα σε προσωπική επικοινωνία με το τέκνο και/ή απαγορεύει την εν λόγω επικοινωνία.

Εάν οι περιστάσεις μεταβληθούν, το δικαστήριο τροποποιεί την απόφαση σχετικά με την άσκηση των υποχρεώσεων και των δικαιωμάτων που απορρέουν από τη γονική μέριμνα, ακόμη και αυτεπαγγέλτως.

5 Εάν οι γονείς συνάψουν συμφωνία σχετικά με την άσκηση της γονικής μέριμνας, ποια τυπική διαδικασία πρέπει να ακολουθηθεί προκειμένου η εν λόγω συμφωνία να είναι νομικά δεσμευτική;

Σε περίπτωση διαζυγίου των γονέων, στη συμφωνία των γονέων σχετικά με τη μέθοδο άσκησης της γονικής μέριμνας πρέπει να ρυθμίζεται με ποιον τρόπο καθένας από τους γονείς θα φροντίζει το τέκνο μετά το διαζύγιο. Με τη συμφωνία αυτή, οι γονείς μπορούν επίσης να ρυθμίσουν την επικοινωνία μεταξύ των γονέων και του τέκνου. Οι συμφωνίες αυτού του είδους υπόκεινται στην έγκριση του δικαστηρίου. Το δικαστήριο δύναται επίσης να αποφασίσει να εγκρίνει συμφωνία μεταξύ των γονέων, εκτός εάν είναι εμφανές ότι η συμφωνηθείσα μέθοδος άσκησης της γονικής μέριμνας δεν συνάδει με το συμφέρον του τέκνου. Το ίδιο ισχύει για συμφωνία των γονέων εάν οι γονείς του τέκνου δεν ζουν μαζί.

6 Εάν οι γονείς δεν είναι σε θέση να καταλήξουν σε συμφωνία για το θέμα της γονικής μέριμνας, ποιοι εναλλακτικοί τρόποι επίλυσης της διαφοράς προβλέπονται, εκτός από την προσφυγή στη δικαιοσύνη;

Για την προστασία του συμφέροντος του τέκνου, κατά τη διαδικασία που αφορά τη γονική μέριμνα ανηλίκου, το δικαστήριο καθοδηγεί τους γονείς για την εξεύρεση συμβιβαστικής λύσης. Το δικαστήριο μπορεί να επιβάλει στους γονείς να συμμετάσχουν σε συναντήσεις εξωδικαστικού συμβιβασμού ή διαμεσολάβησης ή οικογενειακής θεραπείας για μέγιστο διάστημα τριών μηνών ή μπορεί να τους επιβάλει να συμμετάσχουν σε συναντήσεις με ειδικό παιδοψυχολόγο.

Επιπλέον, μπορεί να γίνει χρήση των υπηρεσιών των κέντρων συμβουλευτικής σε θέματα γάμου και οικογενειακά θέματα, τα οποία παρέχουν βοήθεια μέσω ειδικών ψυχολόγων και κοινωνικών λειτουργών.

Εξάλλου, η αρμόδια αρχή για την κοινωνική και νομική προστασία των παιδιών μπορεί να επιστήσει την προσοχή του γονέα που δεν σέβεται τα δικαιώματα του τέκνου ή του άλλου γονέα (π.χ. όσον αφορά τη φροντίδα, την τακτική επικοινωνία) στην ισχύουσα νομοθεσία και τις συνέπειες της συμπεριφοράς του ή να τον ενημερώσει σχετικά. Η αρμόδια αρχή για την κοινωνική και νομική προστασία των παιδιών μπορεί επίσης να επιβάλει στους γονείς την υποχρέωση προσφυγής σε ειδικούς συμβούλους, εάν οι γονείς δεν είναι σε θέση να επιλύσουν τα προβλήματα που σχετίζονται με την ανατροφή του τέκνου τους χωρίς τη συμβουλή ειδικών, ιδίως

όσον αφορά διαφορές σχετικά με την ανατροφή ή τα δικαιώματα επικοινωνίας με το τέκνο.

7 Εάν οι γονείς προσφύγουν στη δικαιοσύνη, ποια ζητήματα που αφορούν το τέκνο μπορεί να ρυθμίσει ο δικαστής;

Εφόσον πληρούνται οι προβλεπόμενες προϋποθέσεις, το δικαστήριο μπορεί, κατόπιν αίτησης των γονέων, να αποφασίσει ειδικότερα σχετικά με τα ακόλουθα θέματα που αφορούν τις σχέσεις γονέων και τέκνων:

1. δικαιώματα προσωπικού χαρακτήρα (π.χ. το δικαίωμα καθορισμού του ονόματος και του επωνύμου του τέκνου ή το δικαίωμα συναίνεσης στην υιοθεσία του τέκνου),
2. φροντίδα του τέκνου και ρύθμιση της επικοινωνίας με το τέκνο,
3. εναλλακτικές μορφές φροντίδας του τέκνου (π.χ. επιτροπεία, ανάθεση της επιμέλειας σε τρίτο, αναδοχή, ανάθεση της φροντίδας σε ίδρυμα),
4. υποχρεώσεις διατροφής,
5. εκπροσώπηση και διαχείριση της περιουσίας του τέκνου, συγκατάθεση στις δικαιοπραξίες του τέκνου,
6. θέματα σημαντικά για το τέκνο, στα οποία οι γονείς δεν μπορούν να συμφωνήσουν (σημαντικά θέματα θεωρούνται, ιδίως, ο καθορισμός του τόπου κατοικίας του και η επιλογή της εκπαίδευσης ή της εργασίας του τέκνου, αλλά όχι συνήθεις ιατρικές και παρόμοιες διαδικασίες).

Συνήθως το δικαστήριο αποφασίζει σε ποιον θα αναθέσει την επιμέλεια του τέκνου, ενδεχομένως δε ρυθμίζει και την επικοινωνία με το τέκνο καθώς και θέματα διατροφής.

8 Εάν το δικαστήριο αναθέσει την επιμέλεια του τέκνου αποκλειστικά σε έναν γονέα, αυτό σημαίνει ότι ο εν λόγω γονέας μπορεί να αποφασίζει για οτιδήποτε αφορά το τέκνο χωρίς προηγουμένως να συμβουλευέται τον άλλο γονέα;

Η επιμέλεια του τέκνου αποτελεί μόνον ένα μέρος των υποχρεώσεων και των δικαιωμάτων που περικλείει η έννοια της γονικής μέριμνας. Εάν ένας γονέας στον οποίο δεν ανατέθηκε η επιμέλεια του τέκνου διατηρεί τη γονική μέριμνα, χωρίς αυτή να έχει περιοριστεί ή ανασταλεί, ο εν λόγω γονέας εξακολουθεί να ασκεί τη γονική μέριμνα σε σχέση με άλλα στοιχεία της και διατηρεί το δικαίωμα να αποφασίζει για σημαντικά θέματα που αφορούν το τέκνο. Η γονική μέριμνα ασκείται από τους γονείς με αμοιβαία συμφωνία και με γνώμονα το συμφέρον του τέκνου. Εάν υπάρχει κίνδυνος αθέτησης υποχρεώσεων κατά τη λήψη απόφασης σχετικά με θέμα που αφορά το τέκνο, ο ένας από τους γονείς μπορεί να λάβει την απόφαση και/ή να δώσει τη συγκατάθεσή του μόνος· ωστόσο, οφείλει να ενημερώσει αμελλητί τον άλλο γονέα σχετικά με την κατάσταση.

Εάν οι γονείς δεν συμφωνούν επί θέματος που είναι σημαντικό για το τέκνο, ιδίως σε σχέση με τα συμφέροντά του, αποφασίζει το δικαστήριο κατόπιν αίτησης ενός εκ των γονέων· το ίδιο ισχύει εάν ο ένας γονέας αποκλειστεί από τον άλλο γονέα από τη λήψη απόφασης σχετικά με σημαντικό θέμα που αφορά το τέκνο. Το δικαστήριο αποφασίζει επίσης, κατόπιν αίτησης ενός εκ των γονέων, εάν οι γονείς δεν μπορούν να αποφασίσουν ποιος εξ αυτών θα εκπροσωπή το τέκνο σε δικαιοπραξίες ή σε σημαντικά θέματα που αφορούν τη διαχείριση της περιουσίας του τέκνου.

Οι γονείς οφείλουν να ενημερώνουν ο ένας τον άλλο για κάθε σημαντικό θέμα που αφορά το τέκνο και τα συμφέροντά του.

9 Εάν το δικαστήριο αποφασίσει ότι οι γονείς ασκούν από κοινού την επιμέλεια του τέκνου, τι σημαίνει αυτό πρακτικά;

Στον Αστικό Κώδικα γίνεται διάκριση μεταξύ της ανάθεσης της επιμέλειας του τέκνου σε έναν από τους γονείς του, υπό καθεστώς επιμερισμένης επιμέλειας ή από κοινού επιμέλειας, και της ανάθεσης της επιμέλειας σε άλλο πρόσωπο εκτός των γονέων του. Το δικαστήριο, όταν λαμβάνει απόφαση για την ανάθεση της επιμέλειας του τέκνου, αποφασίζει με γνώμονα το συμφέρον του τέκνου. Το δικαστήριο μπορεί να μην εκδώσει απόφαση σχετικά με την επιμερισμένη επιμέλεια ή την από κοινού επιμέλεια, εάν οι γονείς είναι σε θέση να επικοινωνούν και να συνεργάζονται μεταξύ τους.

Από κοινού επιμέλεια (από κοινού ανατροφή)

Αυτός ο τρόπος ρύθμισης της επιμέλειας του τέκνου σημαίνει ότι εν προκειμένω δεν υπάρχει ειδική απόφαση ανάθεσης της επιμέλειας του τέκνου σε έναν εκ των γονέων. Στην πράξη αυτό σημαίνει ότι στην από κοινού επιμέλεια ένας γονέας μπορεί, π.χ., να μεριμνά για τις εκπαιδευτικές ανάγκες του τέκνου και ο άλλος για τις αθλητικές του δραστηριότητες και/ή ένας γονέας μπορεί να επικεντρώνεται στις γλωσσικές σπουδές του τέκνου, ενώ ο άλλος γονέας επικεντρώνεται στις εξωσχολικές δραστηριότητες του τέκνου. Αμφότεροι οι γονείς μεριμνούν για την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη και την κάλυψη των υλικών αναγκών του τέκνου (π.χ. μαγείρεμα, καθαριότητα, ένδυση κ.λπ.). Για την από κοινού άσκηση της επιμέλειας του τέκνου, είναι απαραίτητη η συγκατάθεση των γονέων.

Επιμερισμένη επιμέλεια (εκ περιτροπής ανατροφή)

Η επιμερισμένη επιμέλεια σημαίνει ότι η επιμέλεια του τέκνου ανατίθεται εκ περιτροπής σε καθέναν από τους γονείς για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα. Το δικαστήριο καθορίζει επίσης τα δικαιώματα που ασκεί και τις υποχρεώσεις που αναλαμβάνει ο γονέας κατά τα εν λόγω διαστήματα.

10 Ποιο είναι το αρμόδιο δικαστήριο (ή άλλη αρχή) στο οποίο κατατίθεται η αγωγή για την άσκηση της γονικής μέριμνας; Ποιες είναι οι τυπικές διαδικασίες και ποια έγγραφα πρέπει να συνοδεύουν το αίτημα;

Αγωγή η οποία αφορά τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματα των γονέων πρέπει να κατατεθεί στο τοπικό δικαστήριο (στην Πράγα στο τοπικό δικαστήριο, στο Μπρνο στο δημοτικό δικαστήριο) του τόπου κατοικίας του ανηλίκου και, εάν ο ανήλικος δεν έχει μόνιμη διεύθυνση, στο τοπικό δικαστήριο του τόπου διαμονής του. Σε θέματα που αφορούν ανηλίκους, το δικαστήριο μπορεί επίσης να λαμβάνει αποφάσεις αυτεπαγγέλτως.

Οι προϋποθέσεις άσκησης της αγωγής εξαρτώνται από το είδος της αγωγής. Ωστόσο, σε κάθε περίπτωση, πρέπει να αναφέρονται το όνομα, το επώνυμο και η διεύθυνση των διαδίκων, ή τα στοιχεία του πιστοποιητικού γέννησης των διαδίκων και των αντιπροσώπων τους, περιγραφή των κρίσιμων πραγματικών περιστατικών, μνεία των αποδεικτικών στοιχείων στα οποία στηρίζεται ο ενάγων και του αιτήματος του ενάγοντος βάσει των συγκεκριμένων αποδεικτικών στοιχείων, καθώς και το δικαστήριο στο οποίο ασκείται η αγωγή.

Η αγωγή πρέπει να συνοδεύεται από όλα τα σημαντικά έγγραφα που αφορούν την υπόθεση —πιστοποιητικό γέννησης, πιστοποιητικό γάμου, τυχόν προηγούμενες δικαστικές αποφάσεις που αφορούν το τέκνο κ.λπ. Η αγωγή πρέπει να κατατίθεται σε έντυπη μορφή με τον απαιτούμενο αριθμό αντιγράφων, ώστε ένα αντίγραφο να παραμένει στο δικαστήριο και κάθε διάδικος να λαμβάνει επίσης από ένα αντίγραφο, εφόσον απαιτείται.

11 Ποια διαδικασία ακολουθείται στην περίπτωση αυτή; Υπάρχει διαδικασία κατεπίγοντος;

Το δικαστήριο μπορεί να κινήσει διαδικασία σχετικά με την επιμέλεια ανηλίκου ακόμη και αυτεπαγγέλτως.

Το δικαστήριο μπορεί, με προσωρινή απόφαση, ακόμη και πριν από την έκδοση της απόφασης επί της ουσίας της υπόθεσης, εφόσον αυτό είναι απαραίτητο για την προσωρινή ρύθμιση των σχέσεων των διαδίκων ή εάν υπάρχουν φόβοι ότι κινδυνεύει η εκτέλεση δικαστικής απόφασης, να υποχρεώσει διάδικο στην καταβολή της απαραίτητης διατροφής και/ή να αναθέσει την επιμέλεια του τέκνου σε έναν από τους γονείς ή σε πρόσωπο που καθορίζει το δικαστήριο. Προσωρινή απόφαση εκδίδεται συνήθως κατόπιν αίτησης· ωστόσο, εάν μπορεί να κινηθεί αυτεπάγγελτη διαδικασία επί της ουσίας της υπόθεσης (και, επομένως, διαδικασία που αφορά την επιμέλεια ανηλίκου), μπορεί επίσης να ληφθεί αυτεπαγγέλτως προσωρινή απόφαση. Εκτός εάν ο νόμος προβλέπει διαφορετικά, το αρμόδιο καθ' ύλην δικαστήριο είναι επίσης αρμόδιο να εκδώσει προσωρινή απόφαση. Η αίτηση έκδοσης προσωρινής απόφασης πρέπει να πληροί τις προϋποθέσεις του άρθρου 42 παράγραφος 4 και του άρθρου 75 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (νόμος αριθ. 99/1963, όπως τροποποιήθηκε) και ειδικότερα να περιέχει: τα στοιχεία του αιτούντος και το αντικείμενο της αίτησης, δηλαδή περιγραφή των πραγματικών περιστατικών που δικαιολογούν την έκδοση προσωρινής απόφασης· το αποτέλεσμα που επιδιώκει ο αιτών, δηλαδή το αντικείμενο της προσωρινής απόφασης της οποίας την έκδοση ζητεί ο αιτών· αναφορά στο γεγονός ότι είναι αναγκαίο να ρυθμιστούν προσωρινά οι σχέσεις των διαδίκων ή στον κίνδυνο μη εκτέλεσης δικαστικής απόφασης καθώς και μνεία της ημερομηνίας κατάθεσης της αίτησης και υπογραφή του αιτούντος ή του

αντιπροσώπου του. Τα έγγραφα στα οποία αναφέρεται ο αιτών πρέπει να επισυνάπτονται στην αίτησή του. Γενικά, στις προσωρινές αποφάσεις, για την εξασφάλιση της αποκατάστασης ζημίας ή άλλης απώλειας η οποία θα επέλθει λόγω της προσωρινής απόφασης, ο αιτών πρέπει να καταθέσει, το αργότερο την ημέρα που καταθέτει στο δικαστήριο την αίτηση έκδοσης προσωρινής απόφασης, εγγύηση καθορισμένου ποσού. Ωστόσο, στην περίπτωση προσωρινής απόφασης σε υπόθεση διατροφής ή προσωρινής απόφασης την οποία το δικαστήριο μπορεί να εκδώσει αυτεπαγγέλτως, δεν απαιτείται εγγυοδοσία. Το δικαστήριο εκδίδει την προσωρινή απόφαση αμελλητί. Εάν δεν υπάρχει κίνδυνος αθέτησης υποχρεώσεων, το δικαστήριο μπορεί να αποφανθεί επί αίτησης προσωρινής απόφασης εντός 7 ημερών από την υποβολή της. Το δικαστήριο αποφασίζει χωρίς ακρόαση των διαδίκων. Με την έκδοση της προσωρινής απόφασης, το δικαστήριο επιβάλλει στον αιτούντα την υποχρέωση να καταθέσει στο δικαστήριο αγωγή για την κίνηση διαδικασίας εντός ορισμένης προθεσμίας. Μπορεί επίσης να ορίσει ότι η προσωρινή απόφαση ισχύει μόνον για ορισμένο χρονικό διάστημα.

Ο νόμος για τις έκτακτες δικαστικές διαδικασίες (νόμος αριθ. 292/2013, όπως τροποποιήθηκε) ρυθμίζει την έκδοση έκτακτης προσωρινής απόφασης στην περίπτωση που ο ανήλικος στερείται κατάλληλης φροντίδας, ανεξάρτητα από το αν υπάρχει κάποιος πρόσωπο στο οποίο έχει ανατεθεί η επιμέλεια του τέκνου, ή αν η ζωή του, η φυσιολογική του ανάπτυξη ή άλλο σημαντικό συμφέρον του απειλείται σοβαρά ή έχει διαταραχθεί. Σε μια τέτοια περίπτωση, το δικαστήριο ρυθμίζει, με προσωρινή απόφαση την οποία μπορεί να εκδώσει μόνον κατόπιν αίτησης που υποβάλλεται από αρχή αρμόδια για την κοινωνική και νομική προστασία των παιδιών, τις σχέσεις του τέκνου για ορισμένο χρονικό διάστημα διατάσσοντας την τοποθέτησή του σε κατάλληλο περιβάλλον, το οποίο ορίζεται στην απόφαση. Βάσει της συγκεκριμένης προσωρινής απόφασης, το τέκνο μπορεί να τοποθετηθεί προσωρινά σε ανάδοχη οικογένεια για το διάστημα κατά το οποίο ο γονέας δεν μπορεί να το φροντίζει για σοβαρούς λόγους· ή, μετά τη λήξη του διαστήματος αυτού, το τέκνο μπορεί να τεθεί υπό επιμέλεια προτού υιοθετηθεί, οι γονείς μπορεί να υποχρεωθούν να συναινέσουν στην υιοθεσία ή μπορεί να αποφασιστεί ότι δεν απαιτείται η συγκατάθεση των γονέων στην υιοθεσία. Το δικαστήριο αποφασίζει επί της αίτησης προσωρινής απόφασης αμελλητί και το αργότερο εντός 24 ωρών από την κατάθεσή της. Η απόφαση εκτελείται αμέσως μόλις εκδοθεί, το δε δικαστήριο συνεργάζεται με τις αρμόδιες δημόσιες αρχές για την εκτέλεσή της.

12 Μπορώ να τύχω νομικής συνδρομής για την κάλυψη των εξόδων της διαδικασίας;

Βάσει του νόμου για τα δικαστικά τέλη (νόμος αριθ. 549/1991, όπως τροποποιήθηκε), οι διαδικασίες που αφορούν την κηδεμονία και την επιτροπεία ανηλίκων δεν υπόκεινται σε τέλη. Αυτό σημαίνει ότι ο ενάγων που καταθέτει αγωγή σχετικά με τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματα του γονέα δεν υποχρεούται στην καταβολή δικαστικών τελών.

Υπό ορισμένες προϋποθέσεις, μπορεί να διοριστεί νόμιμος αντιπρόσωπος δωρεάν ή με μειωμένη αμοιβή. Το δικαστήριο μπορεί να διορίσει αντιπρόσωπο κατόπιν αιτήματος διαδίκου, ο οποίος αναμένεται ότι θα απαλλαγεί πλήρως ή μερικώς από τα δικαστικά τέλη από το δικαστήριο, εάν αυτό είναι απαραίτητο, για παράδειγμα για την προστασία των συμφερόντων του. Εάν είναι απαραίτητο για την προστασία των συμφερόντων του διαδίκου, το δικαστήριο διορίζει δικηγόρο ο οποίος θα τον εκπροσωπήσει. Ο διορισμός αντιπροσώπου πρέπει να δικαιολογείται από την κατάσταση του διαδίκου (στην πράξη, όταν πρόκειται για δύσκολη οικονομική ή κοινωνική κατάσταση, ενώ πρέπει πάντοτε να λαμβάνονται υπόψη οι ειδικές περιστάσεις της υπόθεσης) και δεν θα πρέπει η επιβολή ή προστασία δικαιωμάτων που επιδιώκεται να είναι αυθαίρετη ή προδήλως αβάσιμη.

Ο νόμος σχετικά με την παροχή νομικής συνδρομής σε διασυνοριακές διαφορές εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης (νόμος αριθ. 629/2004, όπως τροποποιήθηκε) ρυθμίζει την πρόσβαση σε νομική συνδρομή για τις νομικές διαδικασίες σε κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στις οποίες συμμετέχει φυσικό πρόσωπο που κατοικεί σε άλλο κράτος μέλος. Η εν λόγω συνδρομή αφορά τις νομικές διαδικασίες στα στάδια της δίκης και της εκτέλεσης.

13 Είναι δυνατή η άσκηση ένδικου μέσου κατά απόφασης για τη γονική μέριμνα;

Ναι, είναι δυνατή η άσκηση έφεσης κατά απόφασης που αφορά γονική μέριμνα. Τα τοπικά δικαστήρια είναι πρωτοβάθμια δικαστήρια τα οποία επιλαμβάνονται υποθέσεων σχετικών με τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τη γονική μέριμνα. Τα περιφερειακά δικαστήρια (ή το δημοτικό δικαστήριο της Πράγας) αποφαινούνται επί των εφέσεων κατά αποφάσεων των πρωτοβάθμιων δικαστηρίων. Έφεση κατά δικαστικής

απόφασης μπορεί να ασκηθεί εντός 15 ημερών από την παραλαβή της έγγραφης απόφασης, ενώπιον του δικαστηρίου του οποίου η απόφαση προσβάλλεται, εφόσον δεν απαγορεύεται από τον νόμο (για παράδειγμα, δεν επιτρέπεται η άσκηση έφεσης κατά δικαστικής απόφασης που εγκρίνει τη συμφωνία των γονέων σχετικά με τη γονική μέριμνα). Η έφεση θεωρείται ότι κατατέθηκε εμπρόθεσμα, ακόμη και μετά την παρέλευση της δεκαπενθήμερης προθεσμίας, εάν ο εκκαλών ακολούθησε εσφαλμένες πληροφορίες τις οποίες του παρέσχε το εφετείο.

Πρέπει να τονιστεί ότι ορισμένες αποφάσεις ενδέχεται να είναι προσωρινά εκτελεστές —επομένως, μπορούν να εκτελεστούν ακόμη και αν προβλήθηκαν με αίτηση. Αποφάσεις οι οποίες επιβάλλουν την καταβολή διατροφής και αποφάσεις οι οποίες παρατείνουν τη διάρκεια μέτρου με παιδευτικό χαρακτήρα μέσω του οποίου το τέκνο απομακρύνθηκε προσωρινά από την επιμέλεια των γονέων του ή άλλου προσώπου, είναι προσωρινά εκτελεστές.

14 Σε ορισμένες περιπτώσεις, ενδέχεται να απαιτηθεί προσφυγή σε δικαστήριο ή άλλη αρχή για την εκτέλεση απόφασης σχετικής με τη γονική μέριμνα. Ποια διαδικασία εφαρμόζεται στις περιπτώσεις αυτές;

Στην Τσεχική Δημοκρατία απαιτείται η κατάθεση αίτησης για την εκτέλεση απόφασης που αφορά τη γονική μέριμνα ανηλίκου. Η διαδικασία που εφαρμόζεται για την εκτέλεση απόφασης προβλέπεται στον νόμο για τις έκτακτες δικαστικές διαδικασίες (νόμος αριθ. 292/2013, όπως τροποποιήθηκε).

Αρμόδιο για τη σχετική διαδικασία είναι το τακτικό δικαστήριο στη δικαιοδοσία του οποίου υπάγεται ο ανήλικος και αυτό είναι το τοπικό δικαστήριο (το τοπικό δικαστήριο στην Πράγα, το δημοτικό δικαστήριο στο Μπρνο) του τόπου κατοικίας του ανηλίκου βάσει της συμφωνίας των γονέων ή δικαστικής απόφασης ή άλλων κρίσιμων πραγματικών περιστατικών. Η αίτηση πρέπει να περιέχει όλες τις απαραίτητες πληροφορίες (τον δικαιούχο και τον υπόχρεο, το αντικείμενο και το περιεχόμενο της υποχρέωσης του υπόχρεου και την προθεσμία εκτέλεσης της σχετικής υποχρέωσης και προσδιορισμό του εκτελεστού τίτλου, δηλαδή της απόφασης που πρόκειται να εκτελεστεί).

Το δικαστήριο μπορεί, προτού διατάξει την εκτέλεση της απόφασης και εάν εκτιμά ότι συντρέχουν ειδικοί λόγοι και/ή εάν ο υπόχρεος δεν ενημερώθηκε για τις συνέπειες της αθέτησης μιας υποχρέωσης, να καλέσει τον υπόχρεο να συμμορφωθεί με την απόφαση ή τη συμφωνία και να τον ενημερώσει για τους τρόπους με τους οποίους μπορεί να εκτελεστεί η απόφαση, δηλαδή μέσω της επιβολής προστίμων ή της απομάκρυνσης του τέκνου. Το δικαστήριο μπορεί επίσης να ζητήσει από την αρμόδια αρχή για την κοινωνική και νομική προστασία των παιδιών να παροτρύνει τον υπόχρεο να συμμορφωθεί με τις υποχρεώσεις του χωρίς να χρειαστεί να διαταχθεί η εκτέλεση της απόφασης.

Εάν ο υπόχρεος δεν συμμορφωθεί με την υποχρέωσή του, ακόμη και μετά τις υποδείξεις του δικαστηρίου, το δικαστήριο διατάσσει την εκτέλεση της απόφασης μέσω της επιβολής προστίμου, το οποίο μπορεί να επιβληθεί επανειλημμένως. Το ύψος των επιμέρους προστίμων δεν μπορεί να υπερβαίνει το ποσό των CZK 50.000. Άλλα μέτρα τα οποία μπορεί να διατάξει το δικαστήριο είναι η συνάντηση με διαμεσολαβητή, η συνάντηση με ειδικό παιδοψυχολόγο ή ο καθορισμός σχεδίου για ένα σύστημα εξοικείωσης ώστε να διευκολυνθεί η σταδιακή επικοινωνία του τέκνου και του προσώπου που δικαιούται να επικοινωνεί μαζί του.

Εάν, παρά την εφαρμογή των μέτρων, ο υπόχρεος δεν συμμορφώνεται με τις υποχρεώσεις του ή είναι σαφές από τις περιστάσεις ότι η συγκεκριμένη προσέγγιση δεν οδήγησε σε συμμόρφωση με τις υποχρεώσεις, το δικαστήριο διατάσσει, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, την εκτέλεση απόφασης απομάκρυνσης του τέκνου από το πρόσωπο με το οποίο δεν θα έπρεπε να βρίσκεται το τέκνο βάσει της συμφωνίας ή της απόφασης. Η απόφαση με την οποία διατάσσεται η απομάκρυνση του τέκνου επιδίδεται στον υπόχρεο μόνον κατά την εκτέλεσή της.

15 Τι πρέπει να πράξω για να επιτύχω την αναγνώριση και εκτέλεση σε αυτό το κράτος μέλος απόφασης γονικής μέριμνας που εκδόθηκε από δικαστήριο άλλου κράτους μέλους;

Οι αποφάσεις σε υποθέσεις γονικής μέριμνας που εκδίδονται από δικαστήρια των κρατών μελών της ΕΕ αναγνωρίζονται στην Τσεχική Δημοκρατία—χωρίς να απαιτείται ειδική διαδικασία— σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2201/2003, της 27ης Νοεμβρίου 2003, για τη διεθνή δικαιοδοσία και την αναγνώριση και εκτέλεση

αποφάσεων σε γαμικές διαφορές και διαφορές γονικής μέριμνας ο οποίος καταργεί τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1347/2000 (στο εξής: κανονισμός 2201/2003) και τον κανονισμό (ΕΕ) 2019/1111 του Συμβουλίου, της 25ης Ιουνίου 2019, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε γαμικές διαφορές και διαφορές γονικής μέριμνας, και για τη διεθνή απαγωγή παιδιών (στο εξής: κανονισμός 2019/1111). Σύμφωνα με τον κανονισμό 2201/2003, κάθε πρόσωπο που έχει έννομο συμφέρον μπορεί να προσφύγει στο δικαστήριο για να ζητήσει την έκδοση απόφασης σχετικά με την αναγνώριση ή τη μη αναγνώριση απόφασης. Στην Τσεχική Δημοκρατία, αρμόδια για τις εν λόγω διαδικασίες σε πρώτο βαθμό είναι τα τοπικά δικαστήρια (τοπικό δικαστήριο στην Πράγα, δημοτικό δικαστήριο στο Μπρνο). Αρμόδιο δικαστήριο είναι το τοπικό δικαστήριο της γενικής δωσιδικίας του αιτούντος, διαφορετικά το τοπικό δικαστήριο στην περιφέρεια του οποίου επήλθε ή ενδέχεται να επέλθει το γεγονός σε σχέση με το οποίο έχει σημασία η αναγνώριση. Σύμφωνα με τον κανονισμό 2019/1111, κάθε ενδιαφερόμενο μέρος μπορεί να υποβάλει αίτηση για την έκδοση απόφασης σχετικά με την απουσία λόγων άρνησης της αναγνώρισης. Στην Τσεχική Δημοκρατία, αρμόδια για τις εν λόγω διαδικασίες σε πρώτο βαθμό είναι τα τοπικά δικαστήρια (τοπικό δικαστήριο στην Πράγα, δημοτικό δικαστήριο στο Μπρνο).

Για να εκτελεστεί στην Τσεχική Δημοκρατία απόφαση σε θέματα γονικής μέριμνας εκδοθείσα σε άλλο κράτος μέλος, πρέπει να κηρυχθεί εκτελεστή βάσει ειδικής διαδικασίας σύμφωνα με τον προαναφερθέντα κανονισμό αριθ. 2201/2003. Αίτηση κήρυξης της εκτελεστότητας κατατίθεται στην Τσεχική Δημοκρατία στο κατά τόπον αρμόδιο τοπικό δικαστήριο (τοπικό δικαστήριο στην Πράγα, δημοτικό δικαστήριο στο Μπρνο). Σύμφωνα με τον κανονισμό αριθ. 2201/2003, η κατά τόπον αρμοδιότητα καθορίζεται από τη συνήθη διαμονή του προσώπου κατά του οποίου ζητείται η εκτέλεση ή από τη συνήθη διαμονή του παιδιού· εάν κανένας από τους δύο αυτούς τύπους δεν βρίσκεται στο κράτος μέλος στο οποίο θα εκτελεστεί η απόφαση, η κατά τόπον αρμοδιότητα καθορίζεται βάσει του τόπου εκτέλεσης της απόφασης.

Απόφαση σχετικά με το δικαίωμα επικοινωνίας με το τέκνο και απόφαση που διατάσσει την επιστροφή του τέκνου εκδοθείσα βάσει του άρθρου 11 παράγραφος 8 του κανονισμού αριθ. 2201/2003 είναι, σύμφωνα με τα άρθρα 41 και 42 του κανονισμού αριθ. 2201/2003, εκτελεστές σε άλλο κράτος μέλος χωρίς να απαιτείται κήρυξη της εκτελεστότητας και χωρίς δυνατότητα προσβολής της αναγνώρισης της απόφασης, εάν για την απόφαση έχει εκδοθεί πιστοποιητικό στο κράτος μέλος προέλευσης με τη χρήση του τυποποιημένου εντύπου που παρατίθεται στο παράρτημα του κανονισμού αριθ. 2201/2003.

Στην αίτηση αναγνώρισης ή μη αναγνώρισης απόφασης και κήρυξης απόφασης εκτελεστής πρέπει να επισυνάπτεται αντίγραφο της απόφασης που να πληροί τις αναγκαίες προϋποθέσεις γνησιότητας (π.χ. διπλότυπο ή επικυρωμένο αντίγραφο της απόφασης) και το πιστοποιητικό που προβλέπεται στο άρθρο 39, το οποίο χορηγείται από την αρμόδια αρχή του κράτους μέλους έκδοσης της απόφασης, στο τυποποιημένο έντυπο που παρατίθεται στο παράρτημα του κανονισμού αριθ. 2201/2003. Σε περίπτωση που η απόφαση εκδόθηκε ερήμην, πρέπει επίσης να προσκομιστεί το πρωτότυπο ή επικυρωμένο αντίγραφο του εγγράφου που πιστοποιεί ότι ο διάδικος δεν προσήλθε στη διαδικασία και να αποδειχθεί ότι εισαγωγικό έγγραφο της δίκης ή άλλο ισοδύναμο έγγραφο του επιδόθηκε ή ότι ο ερημοδικήσας διάδικος αποδέχεται την απόφαση κατά τρόπο μη επιδεχόμενο αμφισβήτηση. Εάν δεν προκομιστεί το πιστοποιητικό ή το απαιτούμενο έγγραφο στην περίπτωση που η απόφαση εκδόθηκε ερήμην, η εφαρμοστέα διαδικασία είναι η προβλεπόμενη στο άρθρο 38 παράγραφος 1 του κανονισμού αριθ. 2201/2003.

Σύμφωνα με τον κανονισμό 2019/1111, αποφάσεις σχετικά με διαφορές γονικής μέριμνας που εκδόθηκαν σε κράτος μέλος και είναι εκτελεστές σ' αυτό, είναι εκτελεστές στην Τσεχική Δημοκρατία χωρίς να απαιτείται κήρυξη της εκτελεστότητάς τους.

Οι αποφάσεις με τις οποίες χορηγείται δικαίωμα επικοινωνίας με παιδιά και οι αποφάσεις του άρθρου 29 παράγραφος 6, εάν απαιτείται η επιστροφή του παιδιού, εφόσον έχουν πιστοποιηθεί στο κράτος μέλος προέλευσης με τη χρήση του πιστοποιητικού που προβλέπεται στο παράρτημα του κανονισμού 2019/1111, αναγνωρίζονται σε άλλα κράτη μέλη σύμφωνα με το άρθρο 43 του κανονισμού 2019/1111 χωρίς να απαιτείται ειδική διαδικασία και χωρίς καμία δυνατότητα εναντίωσης στην αναγνώρισή τους, εκτός εάν διαπιστωθεί ότι η απόφαση είναι ασυμβίβαστη με [μεταγενέστερη] απόφαση όπως αναφέρεται στο άρθρο 50 και μόνο στον βαθμό που είναι ασυμβίβαστη.

Οι αποφάσεις με τις οποίες χορηγείται δικαίωμα επικοινωνίας με παιδιά και οι αποφάσεις του άρθρου 29 παράγραφος 6, εάν απαιτείται η επιστροφή του παιδιού, εφόσον έχουν πιστοποιηθεί στο κράτος μέλος προέλευσης με τη χρήση του πιστοποιητικού που προβλέπεται στο παράρτημα του κανονισμού 2019/1111, αναγνωρίζονται σε άλλα κράτη μέλη σύμφωνα με το άρθρο 43 του κανονισμού 2019/1111, χωρίς να απαιτείται

κήρυξη της εκτελεστότητάς τους.

Για τους σκοπούς της αναγνώρισης και της εκτέλεσης σύμφωνα με τον κανονισμό 2019/1111, είναι αναγκαία η προσκόμιση αντιγράφου της απόφασης το οποίο να πληροί τις απαραίτητες προϋποθέσεις γνησιότητας της, καθώς και το σχετικό πιστοποιητικό που αναφέρεται στα άρθρα 36 ή 47 το οποίο εκδίδεται από την αρμόδια αρχή του κράτους μέλους στο οποίο εκδόθηκε η απόφαση, με τη χρήση του πιστοποιητικού που προβλέπεται στο παράρτημα του κανονισμού 2019/1111. Εάν δεν προσκομιστούν τα έγγραφα που αναφέρονται στο άρθρο 31 παράγραφος 1, πρέπει να εφαρμοστεί η διαδικασία του άρθρου 32 του κανονισμού 2019/1111.

Εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις που προβλέπονται στους προαναφερθέντες κανονισμούς, η διαδικασία εκτέλεσης απόφασης σε θέματα γονικής μέριμνας η οποία εκδόθηκε σε άλλο κράτος μέλος της ΕΕ είναι ίδια με τη διαδικασία που εφαρμόζεται για την εκτέλεση εθνικών αποφάσεων. Για περισσότερες πληροφορίες, βλέπε απάντηση στην προηγούμενη ερώτηση.

16 Σε ποιο δικαστήριο αυτού του κράτους μέλους πρέπει να προσφύγω κατά της αναγνώρισης και εκτέλεσης απόφασης γονικής μέριμνας που εκδόθηκε από δικαστήριο άλλου κράτους μέλους; Ποια διαδικασία ακολουθείται σε αυτή την περίπτωση;

Ένδικο μέσο (έφεση) κατά απόφασης δικαστηρίου ασκείται στο δικαστήριο που εξέδωσε την εν λόγω απόφαση. Επί του ένδικου μέσου αποφαινεται ανώτερο ιεραρχικά δικαστήριο.

17 Ποιο είναι το εφαρμοστέο δίκαιο στις διαδικασίες γονικής μέριμνας όταν το παιδί ή οι γονείς δεν διαμένουν σε αυτό το κράτος μέλος ή έχουν διαφορετικές ιθαγένειες;

Σε διαδικασίες που αφορούν θέματα γονικής μέριμνας, το εφαρμοστέο δίκαιο καθορίζεται βάσει της Σύμβασης της Χάγης, της 19ης Οκτωβρίου 1996, για τη διεθνή δικαιοδοσία, το εφαρμοστέο δίκαιο, την αναγνώριση, την εκτέλεση και τη συνεργασία ως προς τη γονική ευθύνη και τα μέτρα προστασίας των παιδιών. Κάθε διμερής διεθνής συμφωνία από την οποία δεσμεύεται η Τσεχική Δημοκρατία σε σχέση με άλλα κράτη υπερισχύει της Σύμβασης της Χάγης του 1996, εκτός εάν έχει γίνει αντίθετη δήλωση βάσει του άρθρου 52 παράγραφος 1 της Σύμβασης της Χάγης του 1996 (τέτοια δήλωση έχει γίνει σε σχέση με αμοιβαία διμερή συμφωνία της Τσεχικής Δημοκρατίας και της Πολωνίας, με την οποία εξασφαλίστηκε η υπεροχή της Σύμβασης της Χάγης του 1996).

Αυτή η ιστοσελίδα είναι μέρος του ιστότοπου [Η Ευρώπη σου](#).

Θα μας βοηθούσαν πολύ [τα σχόλιά σας](#) σχετικά με τη χρησιμότητα των παρεχόμενων πληροφοριών.

Τελευταία επικαιροποίηση: 06/04/2023

Την έκδοση αυτής της σελίδας στην εθνική γλώσσα διαχειρίζεται ο αντίστοιχος αρμόδιος επαφής του ΕΔΔ. Οι μεταφράσεις έχουν γίνει από την αρμόδια υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι τυχόν αλλαγές που επιφέρει η αρμόδια εθνική αρχή στο πρωτότυπο ενδέχεται να μην έχουν περιληφθεί ακόμα στις μεταφράσεις. Η Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο δεν αναλαμβάνουν καμία απολύτως ευθύνη όσον αφορά πληροφορίες ή δεδομένα που περιέχονται ή αναφέρονται στο παρόν έγγραφο. Βλ. την ανακοίνωση νομικού περιεχομένου για τους κανόνες πνευματικής ιδιοκτησίας που ισχύουν στο κράτος μέλος που είναι αρμόδιο για την παρούσα σελίδα